

Pierre Schori: Allmänpolitisk debatt 1991

Talare

Pierre Schori
F.d riksdagsledamot

Datum

17 oktober 1991

Plats

Riksdagen, Stockholm

Omständigheter

Under 90-talets första hälft börjar Sovjetunionen sakta men säkert nedmonteras. Länder i Baltikum får sin självständighet och dagen innan denna allmänpolitiska debatt håller Armenien för första gången ett val efter sin självständighet. I denna allmänpolitiska debatt diskuteras Sovjetunionens upplösande, men även vilken biståndspolitik som Sverige ska föra framöver för bland annat de länder som får sin självständighet. Även den Europeiska Gemenskapen (EG, numera EU) diskuteras och ett svenskt inträde debatteras.

Samtliga partier bifaller i bistandsfrågan att en ökning har varit eller är på sin plats, Ny Demokrati motsätter sig ökat bistånd från Sverige.

- 1 Fru talman! För fem år sedan, på sin sista dag i livet, såg han äntligen ljus därute. Terrorbalansens gastkramning av en generation som fått växa upp med radioaktivt gift i benmärgen började släppa. "Misstron viker som dimman en tidig vårmorgon." Så såg han på den spirande dialogen mellan supermakterna.
- 5 Mycket av vad som sedan hände kom att bekräfta hans tes om nödvändigheten av att uppnå säkerhet tillsammans med motståndaren, inte mot honom. Det gällde att välja samarbete för gemensam överlevnad i stället för hot om ömsesidig förintelse.
- 10 Men Olof Palme fick inte själv uppleva det verkliga genombrottet i kärnvapenstaternas förbindelser. Dessa är nu så förändrade, att kapprustningen tycks ha ersatts av en kappnedrustning. Alla inser numera att världen är överrustad och att domedagsarsenalerna inte skapar säkerhet utan osäkerhet.
- 15 Socialdemokratin, som är en del av den internationella fredsrörelsen, ser nu hur flera av dess mål börjar förverkligas och dess visioner ta gestalt. De första stegen mot en kärnvapenfri värld tas. De omoderna men farliga slagfältskärnvapnen skall avskaffas, såsom Palmekommissionen krävde 1982. Därigenom öppnas också en historisk chans att äntligen förverkliga den kärnvapenfria zonen i
- 20 Norden. Målet om minst en halvering av de strategiska vapensystemen och radikala nedskärningar av de stora arméerna på europeisk botten ter sig nu möjligt. Genom president Bushs accepterande att äntligen också ta itu med kapprustningen till havs undanröjs ytterligare hot mot stabilitet och fred.

Vi har således anledning att glädjas vare sig vi ser oss som medlemmar av freds rörelsen eller som medborgare i ett land som länge kämpat för fred och internationell nedrustning. Men detta innebär inte att vår röst skall tystna eller vår roll reduceras till passiv avlyssning av andras signaler. Visst skall vi agera i
30 samråd och i gemenskap med andra, men när behov därav uppstår, skall vi klart och tydligt tillkännage vår mening.

Det kan gälla frågor som fortlöpande nedrustning kring Östersjön och de baltiska staternas anslutning till ickespridningsavtalet. Förr eller senare måste
35 också de franska, engelska och kinesiska kärnvapnens roll i nedrustningsprocessen tas upp på allvar.

Sverige bör aktivt verka för att en internationell överenskommelse om ett fullständigt förbud mot kärnvapenprov, genom förhandlingar vid
40 nedrustningskonferensen i Geneve, snarast träffas.

Är det inte också hög tid att börja tänka på dessa domedagsvapens rättfärdigande över huvud taget? Sverige måste därför som ett första steg kräva också ett förbud mot all användning av kärnvapen.
45

Jag tror att många människor, inte bara i detta land, frågar sig vad Sveriges nya regering anser om dessa för vår tid och vår framtid så väsentliga frågor.

Vi kan alltså glädja oss över att leva i kappnedrustningens tid. Men vi lever också
50 i det demokratiska genombrottets tid. Vi har sett hur människornas frihetslängtan aldrig i längden går att förkväva, hur diktaturerna inom sig bär fröet till sin egen undergång. Vi har bevittnat detta i Namibia och Chile, Sydafrika och Etiopien, Öst- och Centraleuropa, Baltikum och Sovjetunionen självt.
55

Socialdemokratin har efter förmåga försökt ge sitt bidrag till denna världsvida frihetskamp. I vissa fall har hemliga poliser och järnridåer förhindrat en effektiv hjälp, i andra har vår solidaritet varit nyttig, i andra åter har den givit liv och räddat liv.
60

Det är få i vår omvärld som i Sverige ser ett land som skulle ha svikit kampen för demokrati, frihet och mänskliga rättigheter. Snarare har vi blivit kända för att påtala övergrepp mot nationer och enskilda var helst de begås, och oavsett vem

65 som begått dem. Principerna i FN-stadgan om nationers rätt till oberoende och individernas rätt till frihet måste ju gälla alla och överallt, inte bara i den egna kulturkretsen.

70 Att idag försöka hävda att socialdemokratin, som tillsammans med liberalerna införde demokratin i Sverige och som aktivt stött frihetskampen på alla kontinenter, skulle behöva lära av t.ex. moderata ministrar i dessa frågor är inget annat än billiga bländverk och påver partipolitik. Sådant tal ger inte heller absolution för egen passivitet eller likgiltighet inför folkens frihetskamp.

75 Låt oss slippa den typen av debatt och i stället ena oss här hemma och förena oss med likasinnade i världen i den svåra uppgiften att låta demokratins kultur få fotfäste i våra samhällen och dess institutioner. Det gäller att undvika tillkomsten av länder med andra klassens medborgare och en värld med andra klassens nationer. Den risken är uppenbar, också i Europa. Hotet är en ny
80 järnridå, som delar upp vår kontinent i i-länder och u-länder. Nu gäller det att med gemensamma krafter utjämna obalanserna mellan de två halvorna i Europa. De som förespråkar marknadens självläkande krafter som enda lösningen på dessa problem riskerar att göra demokratin en björntjänst. De erbjuder i själva verket människor som nyligen tillkämpat sig sin politiska frihet
85 ett förkrympt frihetsbegrepp. Det nya Europa blir då konfliktfyllt och kulturfientligt. Inget vore värre än om demokratin skulle komma att identifieras i dessa länder med massarbetslöshet, utslagning, främlingshat och växande klassklyftor. Demokratin måste fyllas med ett socialt innehåll, annars tappar människorna tilltron till den. Mot en begynnande post-totalitär depression i de
90 forna kommuniststaterna måste vi erbjuda solidaritet och hopp om en bättre framtid med både ekonomisk tillväxt och social rättvisa. Naturligtvis är Europa vår huvuduppgift, vårt samöde som Eyvind Johnson uttryckte det.

95 Vi står väl rustade inför kommande medlemskapsförhandlingar med EG. Den nya regeringen har ett välldukat bord till sitt förfogande i kraft av den största organisatoriska kraftsamling som skapats i regeringskansliet sedan krigstidens kriskommissioner. Viktigare ändå är förstås att regeringen och opposition, strax innan Ingvar Carlsson lämnade in Sveriges ansökan i Haag,
100 i nära samråd arbetat fram handlingslinjer och strategi inför EG-arbetets fortsättning.

Socialdemokratin står i alla delar fast bakom den politiken. Vi delar
105 gemenskapens uttalade långsiktiga mål, och vi vill som medlemmar arbeta för
dessas förverkligande. Detta utesluter inte att vi kommer att lägga särskild vikt
vid frågor som den sociala dimensionen och det parlamentariska inflytandet, ty
det är ju så att vad vi vill med EG-medlemskapet säger mycket om vad vi vill
med Europa och med Sverige. För socialdemokratin gäller samma
110 politiska dagordning här hemma som där ute: rättvisa, framsteg och demokrati.

EG-länderna för nu en intensiv debatt om utrikes- och säkerhetspolitik. Vår
militära alliansfrihet hindrar oss inte från deltagande i framtida
säkerhetsstrukturer i Europa. Vi ser ESK som den naturliga alleuropeiska
115 ramen. Men även EG har förstås här en roll, visserligen diffus och inte enhetlig.
Men vi måste givetvis bejaka Gemenskapens integrationssträvanden också på
det utrikes- och säkerhetspolitiska planet - det är ju en logisk följd av visionen
om den politiska unionen - och konstatera att även Sverige som medlem en dag
kan komma att konstruktivt bidra till den processen.

120
Jugoslaviens tragedi är ett exempel på hur stora delar av Europa vilar på
kviksand. Frågan om sanktioner mot Belgrad och erkännande av Slovenien och
Kroatien diskuteras alltmer. Givetvis skall vi samråda med andra, som vi brukar,
men lika självklart är att detta är frågor som före beslut skall behandlas i
125 utrikesnämnd och riksdag.

Fru talman! Om vi inte får ordning i det europeiska huset, förminskas våra
möjligheter till solidaritet med tredje världen. Det är bra att regeringen
förbundit sig att hålla fast vid enprocentsmålet. Vi noterar med glädje att
130 Moderaterna här har gjort en helomvändning. Bistånd är inget universalmedel
för tredje världens problem, men är ändå oundgängligt, och nivån på biståndet
är också en moralisk mätare på ett lands vilja till solidaritet.

Låt mig dock avsluta med en kritisk fotnot till regeringsförklaringen på denna
135 punkt. Biståndet lämpar sig föga som instrument för ideologisk krigföring. Det
finns andra medel för det. Utvecklingssamarbete måste bygga på långsiktighet
och insikt om att olika metoder kan behöva användas i olika länder. Annars
riskerar man att straffa de enskilda människorna och inte regimerna i fråga.

140

Källa

<div> Hämtat från riksdagen.se (åtkomstdatum 1/10 2026)</div>

Taggar

Politiska tal, Socialdemokraterna

145

Relaterade

Margaretha af Ugglas: Allmänpolitisk debatt 1991
17 oktober 1991

Hadar Cars: Allmänpolitisk debatt 1991
17 oktober 1991

Ian Wachtmeister: Allmänpolitisk debatt 1991
17 oktober 1991

150

Gudrun Schyman: Allmänpolitisk debatt 1991
17 oktober 1991

Pär Granstedt: Allmänpolitisk debatt 1991
17 oktober 1991

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/pierre-schori-allmanpolitisk-debatt-1991>

155

160

165

170

175

180